

فهرستی از کتب منتشره به زبان فارسی با عنوان اسلام و حقوق بشر / اسلام و حقوق شهروندی / حق الناس

بهمن ۱۴۰۲

امور پژوهشی،آموزشی و ترویجی

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

اشاره:

مطالعات مربوط به حقوق بشر طی چند دهه اخیر گسترش فوق العاده ای در سطح جهانی پیدا کرده است. در پژوهش های مزبور ، بررسی های متمرکز بر حوزه دین و حقوق بشر یا نگرش الهیاتی به حقوق انسان نیز سهم قابل توجهی را به خود اختصاص داده است. درهمین راستا جامعه ایران نیز بی تحرک نبوده و از سوی محققان مختلف، کتب یا مقالات متعددی منتشر شده اند. نگرش دینی و اسلامی به حقوق بشر به ویژه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی چه از حیث کمّی و چه از حیث کیفی توسعه جدی داشته است. با این حال، در مقایسه با مطالعاتی که در سطح دنیا در موضوع حقوق بشر صورت پذیرفته، هنوز جامعه ما در زمره جوامعِ در حال توسعه محسوب میشود که باید بر تلاشهای خویش برای پدید آوری آثار جدید مفید و کاربردی بیفزاید. یکی از مقدمات ارتقابخشی مطالعات جدید در هر زمینه ای از جمله مباحث حقوق بشر، آن است که محققان با مسئله ها و چالشهای موضوعی متنوع در حوزه مورد مطالعه خود به خوبی آشنا باشند تا در جهت پاسخ دهی به آنها کارهای علمی مناسبی را به سرانجام رسانند. هم چنین لازم است بدانند که قبل از آنها چه کسانی فعالیت های علمی در موضوع مورد نظر ایشان داشته اند و سطح علمی کارهای صورت گرفته در چه حدی بوده است و بهره برداری از آنها برای چه مخاطبانی مفید می باشد و برای چه مخاطبانی کاربرد ندارد و خلأها یا نارسایی هایی موجود است که باید برای رفع آنها یا تکمیل تلاشهای قبلی اقدامات جدیدی را معمول داشت.

گزارش حاضر که به بهانه برگزاری نشست علمی« اندیشه ورزی در حوزه اسلام و حقوق بشر؛ ظرفیت ها و چالشها ، با معرفی و گفتگو در مورد کتاب تازه منتشره اسلام ومبانی حقوق بشر تالیف دکتر رحیم نوبهار» اجرا شده در کمیسیون در مورخ۱۵ بهمن۱۴۰۲ تهیه شده و شکل تکمیلی گردآوری است که در چند مرحله در امور پژوهشی کمیسیون طی سالهای متمادی در گذشته انجام

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

پذیرفته است، تلاش دارد تا مخاطبان محترم را حداقل با عناوین کتب منتشره به زبان فارسی در زمینه اسلام و حقوق بشر آشنا سازد. این گزارش حاوی هیچ داوری در مورد محتوای آثار معرفی شده نیست اگرچه در ملاحظات اِعلامی بعد از ذکر عناوین کتب منتشره، چند ارزیابی محتوایی نیز ارائه گردیده است. امید است محققان محترم با اطلاع از گستره فعالیت های علمی انجام شده در زمینه اسلام و حقوق بشر، این دغدغه را پیدا کنند که به جای تکرار مطالب گفته شده و بعضا عقب گرد علمی نسبت به برخی تحقیقات انجام پذیرفته، همه تلاشها را معطوف به آن نمایند که برای حل مسائل جدید فراروی جامعه بشری به ویژه کشور خودمان و در راستای ارتقای سطح کیفی مطالعات علمی، فعالیت های موثر تحقیقاتی را به انجام رسانند.

امور پژوهشی، آموزشی و ترویجی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران/

بهمن ماه ۱۴۰۲

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

الف) اسلام و حقوق بشر

۱- اسلام و اعلامیه جهانی حقوق بشر، علی گلزاده غفوری، نشر الفتح، ۱۳۴۲ ، ۱۲۴صفحه

۲- حقوق بشر؛ منشور ملل متحد و تعالیم اسلام، شیخ محمد غزالی ، مترجم: باقر موسوی ، نشر علمی ، ۱۳۴۶ ، ۳۲۰صفحه

۳- اعلامیه های حقوق بشر(تطبیق اعلامیه جهانی با موازین اسلامی)، غلامرضا نمائی طبسی،نشر: بورس کتاب مشهد،۱۳۴۷، ۳۶۵صفحه

۴- حقوق بشر در اسلام، نقش حقوق بشر در حفظ صلح و سهم، دانشگاهیان در ترویج و توسعه آن، جمعیت ایرانی طرفدار سازمان ملل متحد، تهران،۱۳۴۷، ۹۵ صفحه

۵- نظر مذهبی به اعلامیه حقوق بشر، سلطانحسین تابنده گنابادی، چاپخانه پیروز، چاپ دوم،۱۳۵۴ ، ۱۲۲صفحه

۶- حقوق الهی و بشری، عبدالحسین خلعتبری،نشر بوعلی، ۱۳۵۳، ۵۸۸ صفحه

۷- اسلام و حقوق بشر، مارسل بوارز، مترجم: محسن مویدی،دفتر نشر فرهنگ اسلامی،۱۳۵۷، ۱۳۶صفحه

۸- انسان و حقوق طبیعی انسان،داوود الهامی،نشر دارالتبلیغ اسلامی،۱۳۶۰ ، ۱۱۹صفحه

۹- انساندوستی در اسلام، مارسل بوارز، مترجم: محمد حسن مهدوی اردبیلی، غلامحسین یوسفی، انتشارات طوس،۱۳۶۲ ، ۴۲۶ صفحه

۱۰- حقوق بشر از دیدگاه اسلام وغرب، سید هاشم بطحائی گلپایگانی،مترجم محمد حسین عطایی،نشر دهخدا،۱۳۷۱، ۱۱۸ صفحه

۱۱- اسلام: حقوق و آزادیهای اساسی انسان و مسئله حقوق بشر، مصطفی الرافعی،مترجم محمود افتخار زاده، دفتر نشر معارف اسلامی،۱۳۷۵، ۱۵۹ صفحه

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

۱۲- حقوق بشر در اسلام، عسگر حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی،۱۳۷۶ ، ۲۲۵صفحه

۱۳- فلسفه حقوق بشر،آیت الله عبدالله جوادی آملی، نشر اسرا، چاپ هفتم،۱۳۹۳، ۲۷۲ صفحه

۱۴- نگاهی گذرا به حقوق بشر از دیدگاه اسلام، آیت الله محمد تقی مصباح یزدی،عبد الحکیم سلیمی ، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی،۱۳۸۸، ۲۷۲ صفحه

۱۵- حقوق جهانی بشر: تحقیق و تطبیق در دو نظام؛ اسلام و غرب، آیت الله محمد تقی جعفری، دفتر خدمات حقوقی بین المللی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۰ ، ۵۱۶ صفحه

۱۶- حقوق جهانی بشر و کاوش‌های فقهی، آیت الله محمد تقی جعفری، موسسه تدوین و نشر آثار استاد علامه محمد تقی جعفری،۱۳۹۳ ،۶۹۴صفحه(این اثر در واقع همان پژوهش قبلی مرحوم استاد جعفری در زمینه حقوق بشر را به همراه یکسری مقالات فقهی ایشان به صورت تجمیع منتشر کرده است)

۱۷- حقوق بشر و نظام اجتماعی در اسلام، سید ابو الفضل موسوی زنجانی،ویراستار: سید هادی خسروشاهی، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۹۴، ۳۰۳ صفحه

۱۸- مبانی حقوق بشر در اسلام و دنیای معاصر، عباسعلی عمید زنجانی،نشر مجد، چاپ سوم ۱۳۹۷، ۲۳۲ صفحه

۱۹- حقوق بشر و آزادی های اساسی،سید محمد هاشمی،میزان،چاپ ششم،۱۴۰۲ ، ۷۰۴ صفحه (اگرچه عنوان اسلام روی جلد کتاب نیست اما در محتوا عمدتا تطبیق موازین بین المللی و نظام حقوقی ایران با اندیشه اسلامی صورت گرفته است)

۲۰- اسلام و حقوق بشر، زین العابدین قربانی، نشر سایه، ۱۳۸۳، ۴۴۸ صفحه

۲۱- اسلام و حقوق بشر، سجاد مظفری زاده، نشر پندار پارس، ۱۳۹۱ ،۱۱۴صفحه

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

۲۲- مبانی حقوق بشر در اسلام وغرب، فاطمه تهرانی دوست، نشر مکیال(تهران)،۱۳۸۹ ، ۲۴۹ صفحه

۲۳- مبانی حقوق بشر از دیدگاه اسلام، سید علی میرموسوی،سید صادق حقیقت، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی،چاپ سی و ودوم،۱۴۰۱، ۴۱۱ صفحه

۲۴- درآمدی بر حقوق بشر در اسلام،مهدی ذاکریان،انتشارات جهان سیاست،۱۴۰۱، ۱۳۸ صفحه

۲۵- درآمدی بر حقوق بشر؛ نگاه اسلامی ایرانی، کاظم غریب‌آبادی، اکبر طلابکی‌طرقی، نشر حقوقی،۱۴۰۱ ،۶۰۸ صفحه

۲۶- اسلام واعلامیه جهانی حقوق بشر، آبتین امیری،نشر ایلاف(شیراز) ۱۳۹۴، ۸۸ صفحه

۲۷- درآمدی بر نظام حقوق بشر اسلامی،عباس خواجه‌پیری،انتشارات آثار سبز،۱۳۹۹ ،۱۴۷صفحه

۲۸- درآمدی بر حقوق بشر در اسلام،ابراهیم موسی زاده،نشر مجد،۱۴۰۰ ، ۱۹۶صفحه

۲۹- حقوق بشر در اسلام(گردآوری مجموعه ای از آثار منتشره برخی محققان)، ابراهیم موسی زاده،هادی شکری، نشر خرسندی،چاپ دوم ۱۴۰۰، ۸۹۶ صفحه

۳۰- اسلام و حقوق بشر «دوره مقدماتی»،موسی عاکفی،نشر مجد،چاپ هشتم، ۱۴۰۲، ۲۴۸ صفحه

۳۱- درآمدی بر حقوق بشر اسلامی،حمیدرضا نوری، نشر دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی،۱۳۹۷ ، ۲۴۸صفحه

۳۲- حقوق بشر در اسلام،علی بهادری جهرمی، سیده لطیفه حسینی،نشر پژواک عدالت،۱۳۹۶، ۲۵۶ صفحه

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

۳۳- حقوق بشر در اسلام(مفاهیم ، مبانی و مصادیق)،حسین جوان آراسته،پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۴۰۱ ،۲۱۹صفحه

۳۴- حقوق بشر در اسلام ایران و اسناد بین المللی،بیژن عباسی،نشر دادگستر، ۱۴۰۱ ، ۲۶۴ صفحه

۳۵- اسلام و حقوق بشر،علیرضا ابراهیمی، نشر مجد، ۱۳۹۷، ۱۶۸ صفحه

۳۶- درسنامه حقوق بشر از دیدگاه اسلام، عبدالحکیم سلیمی،نشر جامعه المصطفی، ۱۳۹۳، ۵۴۴ صفحه

۳۷- حقوق بشر در اسلام و تاریخ معاصر، حسن شریفی‌ولیلائی، انتشارات کلید پژوه، ۱۴۰۲، ۱۸۴ صفحه

۳۸- بررسی آزادی های عمومی و حقوق بشر در فقه و حقوق ایران، غلامرضا رادمهر، سید محمد حسینی کرانی، نشر دادبخش، ۱۴۰۱ ،۱۸۰ صفحه

۳۹- حقوق بشر در اسلام و غرب، محمد مهدی سلیمی، نشر صحیفه الزهرا ،۱۳۹۴، ۲۴۴ صفحه

۴۰- نسبت سنجی اسلام و حقوق بشر، محمد عماره، مترجم: وفا حسن پور، نشر افق علم، ۱۳۹۵، ۲۹۰ صفحه

۴۱- اسلام و حقوق بشر، سامی صالح الوکیل،مترجم: اسماعیل محمدی، نشر سیروان،۱۳۸۷ ،۱۵۶صفحه

۴۲- فرهنگنامه حقوق بشر اسلامی (جلد اول: مبانی حقوق بشر در اسلام)،عباس خواجه پیری، نشر آثار سبز، ۱۳۹۱، ۸۸ صفحه

۴۳- فرهنگنامه حقوق بشر اسلامی (جلد دوم: حق حیات در اسلام) عباس خواجه پیری، نشر آثار سبز ،۱۳۹۱، ۶۳ صفحه

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

۴۴- فرهنگنامه حقوق بشر اسلامی (جلد سوم: اسلام و حق حریم خصوصی) عباس خواجه پیری، نشر آثار سبز ،۱۳۹۲ ، ۱۶۴ صفحه

۴۵- فرهنگنامه حقوق بشر اسلامی (جلد چهارم: امنیت فردی در اسلام)، عباس خواجه پیری، نشر آثار سبز، ۱۳۹۲ ، ۱۴۷ صفحه

۴۶- فرهنگنامه حقوق بشر اسلامی (جلد پنجم: اسلام و دموکراسی) عباس خواجه پیری، نشر آثار سبز ، ۱۳۹۲، ۲۳۸ صفحه

۴۷- -فرهنگنامه حقوق بشر اسلامی (جلد ششم: اسلام و آزادی) عباس خواجه پیری، نشر آثار سبز ،۱۳۹۵، ۲۱۱ صفحه

۴۸- حقوق بشر در اسلام، مجید مسعودی، نشر ندای الهی، ۱۳۹۷، ۱۴۴ صفحه

۴۹- نظام حقوق بشر اسلامی،: بررسی مبانی فقهی اعلامیه اسلامی حقوق بشر (جلد ۱) محمد جواد ارسطا، نشر مکث اندیشه ، ۱۳۹۶، ۳۹۲ صفحه

۵۰- نظام حقوق بشر اسلامی: بررسی مبانی فقهی اعلامیه اسلامی حقوق بشر (جلد ۲) محمد جواد ارسطا، نشر مکث اندیشه ، ۱۳۹۹، ۳۷۶ صفحه

۵۱- نظام حقوق بشر اسلامی: بررسی مبانی فقهی اعلامیه اسلامی حقوق بشر (جلد ۳)، محمدجواد ارسطا، سیدعزیزالله موسوی،نشر مکث اندیشه، ۱۴۰۰، ۲۹۸ صفحه

۵۲- فقه‌اسلامی و حقوق‌بشر، محمدرضا باقرزاده، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ، ۱۳۹۶، ۵۸۸ صفحه

۵۳- بررسی آزادی های عمومی و حقوق بشر در فقه و حقوق ایران، غلامرضا رادمهر، سید محمد حسینی کرانی،مجد،۱۴۰۱، ۱۸۰ صفحه

۵۴- حقوق بشر در اسلام، عبدالرحمن شها، مترجم: هیبت‌الله نژندی‌منش، نشر شیخ الاسلام احمد جام (مکتبه البشری)، ۱۳۸۲، ۲۲۴ صفحه

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

۵۵- اسلام وحقوق بشر، عبدالرحمن، نشر سنگر، تورنتو، ۱۳۶۲ ،۸۶ صفحه

۵۶- اسلام، غرب و حقوق بشر، ابراهیم ورسجی، نشر کابل افغانستان،۱۳۹۱ ،۱۲۹صفحه

۵۷- منشور حقوق بشر اسلامی، راهکارها و چالشها، به اهتمام محمد حسین مظفری،نشر دانشگاه امام صادق ، ۱۳۸۹، ۱۷۴ صفحه

۵۸- آزادی و حقوق بشر در اسلام: بیش از ۵۰ نظریه از اندیشمندان غرب درباره اسلام، محمدعباس عطائی اصفهانی، انتشارات حضرت عباس علیه السلام، ۱۳۹۱، ۲۸۷ صفحه

۵۹- رویکرد متعالی فقه اسلامی به حقوق بشر(گفتگو با جمعی از فقها)، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۰، ۱۲۸ صفحه

۶۰- حقوق بشر از دیدگاه اسلام: آراء دانشمندان ایرانی (مجموعه مقالات کنفرانس اسلام و حقوق بشر ۲۱تا آذرماه ۱۳۷۷)،ویراستار ایرج مهرگان، نشر بین المللی الهدی، ۱۳۸۰، ۵۰۰ صفحه

۶۱- حقوق بشر و شهروندی در آراء ائمه شیعه (ع)، محمدجواد جاوید، نشر مخاطب، ۱۳۹۳، ۲۲۰ صفحه

۶۲- نقد مبانی فلسفی حقوق بشر: فلسفه اسلامی حقوق بشر (جلد ۲)، محمد جواد جاوید،نشر مخاطب، ،۱۳۹۲ ، ۲۳۲ صفحه

۶۳- فلسفه حقوق بشر و نقد مبانی آن[بررسی تطبیقی اندیشه اسلامی و غرب]، محمود لواسانی،نشر دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، ۱۳۸۴، ۱۷۶ صفحه

۶۴- حقوق بشر در پرتو حکومت اسلامی، عباس شبان نیا، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی،۱۳۹۳، ۳۸۴ صفحه

۶۵- مبانی حقوق بشر و قواعد رستگاری انسان‌ها از منظر قرآن مجید، اسماعیل لطفی، نشر جادوی قلم،چاپ دوم ۱۳۹۶، ۲۷۱ صفحه

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

۶۶- مجموعه مقالات به مناسبت روز حقوق بشر اسلامی،مرکز مطالعات حقوق بشر دانشگاه تهران،نشر گرایش،۱۳۸۹، ۳۱۰ صفحه

۶۷- مبنا و منشأ نظام بین‌المللی حقوق بشر و نظام حقوق بشر اسلامی(سازگاری یا تعارض)، خیرالله پروین، محمدرضا تجلی، نشرخرسندی،۱۳۹۳ ،۲۶۴ صفحه

۶۸- نگرشی بر اعلامیه جهانی حقوق بشر و حقوق اسلام، صادق مرادی، نشر سالار، ۱۳۷۸، ۲۵۶ صفحه

۶۹- سیر تحول حقوق بشر و بررسی تطبیقی آن با اصول تفسیری حقوق بشر در اسلام، اسماعیل منصوری لاریجانی،نشر تابان، ۱۳۷۴، ۲۶۲ صفحه

۷۰- حقوق بشر و اسلام، شهرام اکبرزاده،بنجامین مک کوئین ودیگران ،مترجمان: عبدالعزیز نوری، عبدالله محمدی،محمد حسین حسرت، علی احمدی،انتشارات دانشگاه کاتب، کابل،۱۳۹۵، ۲۰۷ صفحه

۷۱- اسلام و اعلامیه جهانی حقوق بشر از دیدگاه حقوق بین‌الملل، سعید سمامی، نشر لاهوت،۱۳۹۲، ۱۷۰ صفحه

۷۲- بررسی مقدمه و پانزده ماده‌ی ابتدایی اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر و تطبیق آن با فقه و حقوق اسلامی، فاطمه طالعی‌نیا،نشر طنین افرا پویا،۱۳۸۵ ،۲۱۰ صفحه

۷۳- اسلام و دگرپذیری و حقوق بشر (ترجمه مجموعه مقالات انگلیسی)، مترجم: بایزید تیموریان،نشر یالای رووناکی،۱۳۹۶، ۱۰۶ صفحه

۷۴- حقوق بشر و ضمانت های اجرای آن در اسلام، مصطفی زلمی، مترجم:کامل شریف پور، نشر احسان،۱۳۹۷ ،۱۵۲ صفحه

۷۵- حقوق بشر در اسلام، د. عبدالطیف بن سعید الغامدی، مترجم: فعالین اهل سنت،بی تا، ۳۷۲ صفحه

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

۷۶- نواندیشی دینی و حقوق بشر: درآمدی بر بازخوانی حقوق اسلامی، عبدالله‌احمد نعیم، مترجم: حسن‌علی نوریها، نشر فرهنگ و اندیشه،۱۳۸۲ ، ۳۶۰ صفحه

۷۷- جهان شمولی و نسبی گرایی حقوق بشر، رهیافت اسلامی،سید طه موسوی میر کلایی،نشر دانشگاه علوم قضایی،۱۳۹۷، ۴۵۴ صفحه

۷۸- حکومت دینی و حقوق بشر، محمد فولادی،نشر کویر،۱۳۹۸، ۲۱۸ صفحه

۷۹- دین و خودفرمانروایی انسان؛ درآمدی بر مسئله دین و حقوق بشر، عبد الرحیم سلیمانی(اردستانی)، نشر دانشگاه مفید، ۱۴۰۰، ۴۴۲ صفحه

۸۰- اسلام وچالشهای اخلاقی حقوق بشر،عبدالعزیز ساشادینو، مترجم: بهرام مشایخی، محمود عباسی، نشر حقوقی، ۱۳۹۴ ، ۳۸۴ صفحه

۸۱- حکومت دینی و حقوق انسان،آیت الله حسینعلی منتظری، نشر سرائی، چاپ دوم ۱۳۸۸ ،۱۶۰صفحه

۸۲- حکومت دینی، حقوق بشر و آزادی، رضا جوادی بنیان، نشر جامعه اسلامی فرهنگیان، ۱۳۷۹، ۴۸ صفحه

۸۳- رساله حقوق [در اسلام]،آیت الله حسینعلی منتظری، نشر سرائی،۱۳۸۳، ۱۳۶ صفحه

۸۴- حقوق اساسی انسان، عباس عباس زاده، ناصر فروهی، نشر دانشگاه تبریز، ۱۴۰۰، ۲۲۲ صفحه

۸۵- حقوق بشر از منظر اندیشمندان[مسلمان]، محمد بسته نگار،نشر شرکت سهامی انتشار، ۱۳۸۰ ،۸۰۸صفحه

۸۶- اسلام‌گرایان و گفتمان حقوق بشر با نگاهی به سرشت حاکمیت، ابوبکر علی،مترجم: کیومرث یوسفی، نشر احسان،۱۳۹۲، ۸۰ صفحه

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

۸۷- رویکردهای فقهی شیعی در مواجهه با مساله حقوق بشر،میثم صداقت زاده، نشر حقوق شهروندی،۱۳۹۷ ، ۱۱۴صفحه

۸۸- حقوق در اسلام،محسن فقیه،نشر امامت،۱۳۶۳ ، ۵۴۰ صفحه

۸۹- نظری به حقوق بشر از دیدگاه اسلام، سید عبدالله نوری، تهیه و تنظیم کمیته فرهنگی نهضت اسلامی تاجیکستان، نشر افق فردا(قم)، ۱۳۸۰ ، ۴۸ صفحه

۹۰- حقوق بشر در جهان معاصر: دغدغه‌ها و دیدگاه‌های حقوقدانان و فقهای ایرانی،کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران، نشر آئین احمد،۱۳۸۸ ،۵۰۴صفحه(یک سوم کتاب مباحث اسلام و حقوق بشر است)

۹۱- حقوق بشر از دیدگاه اندیشمندان مسلمان، محمد محمدی گرگانی، نشر نی،۱۴۰۲ ،۳۳۲ صفحه

۹۲- اسلام و مبانی حقوق بشر ، رحیم نوبهار،نشر نگاه معاصر، ۱۴۰۲ ،۳۶۲ صفحه

ب) اسلام و حقوق شهروندی

۹۳- حقوق شهروندی از منظر حقوق بشر و اسلام، مرتضی هاشم‌پور،نشر قلم امامت،۱۳۹۷، ۲۴۲ صفحه

۹۴- اسلام و حقوق شهروندی و ضمانت های اجرایی آن،محمد احمدیان، نشر احسان،۱۳۹۶، ۱۱۲ صفحه

۹۵- حقوق و وظایف شهروندان و دولتمردان[در نظام سیاسی اسلام]، سید جواد ورعی،نشر دبیرخانه مجلس خبرگان، ۱۳۸۱، ۵۹۲ صفحه

۹۶- حقوق شهروندی در اندیشه اسلامی،سید جواد ورعی، میراث اهل قلم،۱۳۹۵، ۱۳۲ صفحه

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

۹۷- حقوق شهروندی در اسلام و غرب، سید ابراهیم حسینی فر، نشر مرندیز، ۱۳۹۶، ۲۵۰ صفحه

۹۸- برداشتی از حقوق شهروندی در اسلام،غلامعباس محمدحسنی، نشر هدی، ۱۳۹۲، ۱۷۶ صفحه

۹۹- حقوق شهروندی: مقایسه‌ای بین اسلام و ایران، حمیدرضا جمالی، احسان آقایی، نشر صدر المتالهین، ۱۳۹۹، ۱۶۸ صفحه

۱۰۰- حقوق شهروندی از دیدگاه اسلام و امام علی (ع)، محمد نیسی (گردآورنده)، نشر آسو،۱۳۹۳، ۷۲ صفحه

۱۰۱- حقوق شهروندی از نگاه ایرانی اسلامی،محسن جعفری ،سمانه فرهاد توسکی،سولماز شایسته، ناهید پر کر، نشر بخشایش، ۱۴۰۰، ۲۰۴ صفحه

۱۰۲- حقوق شهروندی و کرامت انسان در اندیشه اسلامی معاصر،احمد بیگلری،پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی،۱۴۰۰، ۲۹۶ صفحه

۱۰۳- حقوق شهروندی: کاوش‌ها و چالش‌ها (مجموعه مقالات)، به اهتمام جمعی از صاحب‌نظران،کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران، مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری،۱۳۹۹، ۷۱۴ صفحه (بسیاری از مقالات این مجموعه مفصل مبتنی بر اندیشه اسلامی است)

۱۰۴- راهکارهای تضمین حقوق شهروندی در فقه اسلامی وقوانین افغانستان،قاسم علی صداقت،نشر موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۱، ۳۷۶ صفحه

۱۰۵- حقوق شهروندی در پرتو متون قرآنی،محمد صدیق قربانی، نشر اراس، ۱۳۹۵، ۱۵۷ صفحه

کمیسیون حقوق نشر اسلامی ایران

۱۰۶- کثرت گرایی دینی و حقوق شهروندی در اسلام ، کریگ کانسیدین، مترجم: فائزه دینی، نشر علمی و فرهنگی، ۱۴۰۰ ،۱۲۸ صفحه

۱۰۷- حقوق شهروندی از دیدگاه قرآن و روایات، حسن خرمی آرانی، نشر مفاتیح قرآن، ۱۳۹۳، ۳۲۸ صفحه

۱۰۸- مبانی حقوق شهروندی از منظر فقه اسلامی و حقوق بشر مدرن، حسین ناصری مقدم، حسن غوث، نشر محراب فکرف ۱۳۹۲، ۵۴۱ صفحه

۱۰۹- مبانی فقهی حقوق شهروندی و مقایسه آن با جوامع غربی، احمد مرادخانی،یاسمن فانی یزدی، نشر حقوق شهروندی، ۱۳۹۷، ۱۸۲ صفحه

۱۱۰- نگاهی به حقوق شهروندی؛ براساس موازین اسلامی و دینی، حمیدر رضا اکبری، نشر الکترونیک کتاب سبز، ۱۳۹۲، ۴۸ صفحه

ج) حق الناس

۱۱۱- حق الناس، آیت الله حسین مظاهری، موسسه فرهنگی مطالعاتی الزهرا، ۱۳۹۸، ۳۲۵ صفحه

۱۱۲- حق الناس، محبوبه فهیمی، نشر آستان مهر، ۱۴۰۱ ،۹۰صفحه

۱۱۳- حق الناس، سید محمد بنی هاشمی، نشر منیر، ۱۳۹۸، ۱۶۰ صفحه

۱۱۴- حق الناس، عباس رحیمی، نشر جمال، ۱۳۸۹، ۱۱۲ صفحه

۱۱۵- حق الناس، علی محمد حیدری نراقی،نشر مهدی نراقی، ۱۳۸۶،۳۵۸ صفحه

۱۱۶- حقّ‌النّاس: اسلام نواندیش و حقوق بشر ، محسن کدیور، ویرایش دوم، نشر اندیشه های نو، چاپ اول ۱۴۰۱ ، ۵۳۲ صفحه

۱۱۷- حق الناس و راههای جبران آن، علی اکبر کلانتری، بوستان کتاب، ۱۴۰۲، ۱۱۹ صفحه

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

ملاحظات:

- برخی از علمای شناخته شده اسلامی یا دانشوران دانشگاهی در قالب آثاری چون مفاتیح الحیات، متون تفسیری قرآن کریم،شرح نهج البلاغه، شرح رساله حقوق امام سجاد، شرح سنت پیامبر اسلام(ص)،شرح دیدگاههای امام علی یا سایر ائمه شیعیان در زمینه حقوق بشر، متون فقهی فتوایی یا استدلالی وحتی متون اخلاقی، مطالب مهمی در زمینه اسلام و حقوق بشر بیان کرده اند که این قبیل آثار نیز در فهرست کنونی قید نشده است اما قطعا اهل تحقیق برای شناخت دیدگاههای اسلامی در زمینه حقوق بشر به این قبیل آثار که در زمره منابع اصلی شناخت اسلام محسوب میشوند، مراجعه مستمر می کنند.
- خوشبختانه در کشورمان در حوزه حقوق بشر به طور عام یا حق های تابعه آن از منظر موازین بین المللی یا حقوق بشر یا شهروندی در نظام حقوقی ایران تالیفات متعدد و ترجمه های خوب زیادی طی سه دهه اخیر صورت گرفته است که در فهرست حاضر بیان نشده چراکه قرار نبوده کلیه مطالعات در زمینه حقوق و آزادی های عمومی بشر معرفی گردد. طی سالهای گذشته برخی آثار در زمینه کتابشناسی مطالعات منتشره حقوق بشر در ایران منتشر گردیده که علاقمندان می توانند به این آثار هم مراجعه کنند[1].

[1]- مصفا، نسرین، میرزایی، منور، کتابشناسی مطالعات و پژوهش های حقوق بشر در ایران،نشر گنج دانش، ۱۳۹۷، ٦٤٢ صفحه
در سایت پایگاه اطلاع رسانی حوزه علمیه قم و هم چنین سایت اجتهاد وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه در مشهد نیز یک ماخذ شناسی در موضوع اسلام وحقوق بشر ارائه شده که البته مورد دوم دارای اشکالاتی در بیان اسامی مولفین یا مترجمین می باشد:
https://hawzah.net/fa/Subjects/٨٢٤٥١/%D٨٪AD%D٩٪٨٢٪D٩٪٨٨٪D٩٪٨٢ %D٨٪A٨٪D٨٪B٤٪D٨٪B١
/http://ijtihadnet.ir/٧٩٤٩-٢
سایت خبری تحلیلی ردنا(ادیان نیوز) نیز فهرستی از عناوین کتب منتشره اسلام و حقوق بشر بین سالهای ۱۳۹۲ تا ۱۳۹٤ را به نقل از ایبنا معرفی کرده است:
https://adyannews.com/٥٨٤١٤/%DA%A٩٪D٨٪AA%D٨٪A٧٪D٨٪A٨٪D٨٪B٤٪D٩٪٨٦٪D٨٪A٧٪D٨٪B٣٪DB٪٨C-%D٨%AA%D٨٪A٧٪D٨٪B٢٪D٩٪٨٧٪E٢٪٨٠٪٨C%D٩٪٨٧٪D٨٪A٧٪DB٪٨C-%D٨٪AD%D٩٪٨٨٪D٨٪B٢٪D٩٪٨٧-
/%D٨٪AD%D٩٪٨٢٪D٩٪٨٨٪D٩٪٨٢-%D٨٪A٨٪D٨٪B٤٪D٨٪B١-%D٨٪A٧٪D٨٪B٣٪D٩٪٨٤٪D٨٪A٧
امور پژوهشی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران در اوائل دهه هشتاد شمسی بروشورهای ترویجی آموزشی را نشر داد که شماره ۱۹ آن با عنوان معرفی منتخبی از کتب مربوط به اسلام و حقوق بشر و شماره ۲۰ آن با عنوان منتخبی از کتب مربوط به حقوق و آزادی های بشر ارائه گردیده بود. تا سال ۱۳۹۸ فایل پی دی اف این بروشورها در سایت کمیسیون نیز در دسترس عموم قرار داشت.
در دهه هفتاد شمسی آقای مسعود نوری (از همکاران آنزمان دانشگاه مفید) نیز یک فهرستی از منابع منتشره حقوق بشر تهیه و ارائه کرد.
در سایت کتابخانه فقه و اصول قم نیز موردی ثبت شده با عنوان گزیده منابع حقوق بشر در اسلام،مصطفی مطبعه چی اصفهانی، سال ۱۳۸٤ که البته متن آن رویت نشد تا ارزیابی گردد که در چه سطحی است.

- در فهرست حاضر تلاش شده عمدتا یکسری کتب شناسایی و ذکر شود که عنوانش اسلام و حقوق بشر ، حقوق بشر اسلامی، حقوق شهروندی و اسلام،حق الناس یا عناوین مشابه داشته است. فقط یک مورد کتاب مرحوم استاد دکتر هاشمی که کتاب درسی در دانشگاهها بوده و در عنوان کتاب، اسلام و کلمات مرتبط دیگر وجود ندارد ولی در محتوا رجوع زیادی به منابع اسلامی صورت گرفته نیز افزوده شد.برخی از کتاب های معرفی شده، در مراکز آموزش عالی کشور به عنوان منبع اصلی درس اساتید معرفی شده است.
- کتب متعددی که در زمینه حقوق یک گروه خاص انسانی چون زنان ، کودکان ، اقلیت ها، افراد دارای معلولیت، مهاجران وسایر گروههای انسانی از منظر اسلام به زبان فارسی منتشر شده است در فهرست حاضر منعکس نگردیده چرا که طیف گسترده ای از کتب را در برمیگیرد.هم چنین کتابهایی که در زمینه یک موضوع خاص از حق ها وآزادی ها در نگاه اسلامی نشر یافته است نیز در این فهرست معرفی نشده اند. به عنوان مثال در حوزه آزادی یا کرامت یا عدم تبعیض یا عدالت یا حق های سیاسی و مدنی یا حق های اقتصادی و اجتماعی وفرهنگی یا مصادیق حقوق همبستگی دهها اثر تالیفی یا ترجمه ای به زبان فارسی منتشر شده است که نشانگر رشد قابل توجه پژوهشهای حقوق بشری در کشور ما به ویژه از دهه هفتاد شمسی تاکنون است .
- در فهرست حاضر کتبی که به زبان فارسی در حوزه رویکرد کشورهای اسلامی به حقوق بشر و تبیین راهبردهای آنان ،چالشهای فراروی کشورهای اسلامی یا کشورهای منطقه خاورمیانه در زمینه حقوق بشر نشریافته نیز منعکس نگردیده است.البته کتاب منشور حقوق بشر اسلامی که در فهرست کنونی قید شده حاوی برخی مقالات مربوط به رویکرد کشورهای اسلامی است.

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

- به موازات کتب منتشره، طی چند دهه اخیر در ایران صدها مقاله، سخنرانی علمی ، مصاحبه تخصصی ، متون ارائه شده در همایش های علمی،پایان نامه های سطوح کارشناسی ارشد و دکترای دانشگاهی یا سطوح سه و چهار حوزه های علمیه در زمینه حقوق بشر به طور عام، مطالعات بین المللی ذیربط، حقوق بشر در قلمرو اندیشه اسلامی ، نظام حقوقی ایران یا بررسی های تطبیقی در سایر نظام های حقوقی نیز به سرانجام رسیده که بسیاری از آنها به ویژه مقالات یا مجموعه سخنرانی های همایش ها نشر عمومی پیدا کرده و مواردی چون پایان نامه ها در مراکز متولی هر مورد پژوهشی یا ایران داک (تابعه وزارت علوم) یا معاونت ذیربط حوزه های علمیه ثبت وضبط و قابل دسترسی است که خود مجموعه ارزشمندی از ظرفیت های علمی در ایران محسوب میشود. از منظر توجه به عنوان کلی اسلام و حقوق بشر، در میان مجموعه هایی که از همایش های علمی در موضوع حقوق بشر به زبان فارسی تدوین ومنتشر شده، دو مجلد بیش از هزار صفحه ای شامل مجموعه مقالات همایش بین المللی حقوق بشر و گفتگوی تمدنها،نشر دانشگاه مفید، ۱۳۸۰ و مجموعه مقالات مبانی نظری حقوق بشر(دومین همایش بین المللی حقوق بشر) نشر دانشگاه مفید، ۱۳۸۲ که حاوی مقالات متعدد در حوزه اسلام و حقوق بشر است و هم چنین کتاب حقوق بشر در جهان امروز: مجموعه مقالات کنگره بررسی مسائل اساسی حقوق بشر در جهان امروز، نشر شرکت سهامی انتشار، سال۱۳۸۴ که تعداد زیادی از آثار این مجموعه نیز در حوزه اسلام و حقوق بشر تقریر یافته، در زمره آثار شناخته شده سالهای قبل قرار دارند.
- طی دو دهه اخیر در حوزه حقوق بشردوستانه(رعایت ملاحظات انسانی در مخاصمات مسلحانه) که خود رشته تخصصی جداگانه ای در سطح مراکز علمی دنیاست ، چه از منظر موازین بین المللی و چه از نگاه اندیشه اسلامی آثار متعددی در قالب تالیف یا ترجمه به زبان فارسی منتشر شده که این موارد نیز از فهرست منابع معرفی شده حاضر خارج می باشند.
- فهرست کتبی که هم اینک در گزارش حاضر در زمینه اسلام و حقوق بشر معرفی شده است، حاوی برخی از عناوین آثاری است که شاید به فراموشی سپرده شده و برای نسل فعلی شناخته

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

شده نباشند یا چون بعضا در شهرستانها منتشر گردیده از نظرها دور مانده باشند . برخی از آثار معرفی شده جز در محدود کتابخانه های کشور، در دسترس عموم قرار ندارند و یافت نمیشوند.

- از حیث محتوایی،کتب منتشره در زمینه اسلام و حقوق بشر که به زبان فارسی نشر یافته و در فهرست کنونی معرفی شده، از سطح کیفی یکسانی برخوردار نمی باشند. بعضی از آثار اعم از تالیف یا ترجمه از عمق علمی مناسبی برخوردار هستند اما تعداد قابل توجهی از کتب ذیربط در سطح بیان کلیات و تکرار مکررات باقی مانده و فاقد شاخصهای پژوهشی قابل قبول می باشند. در کتب منتشره در زمینه اسلام و حقوق بشر به زبان فارسی، سطح نوآوری ها و اجتهادات برای گره گشایی چالشهای فراروی، اغلب در سطح مطلوبی نیست و تعداد معدودی از کتب منتشره از این ویژگی حائز اهمیت برخوردار هستند.

امور پژوهشی کمیسیون از گذشته تاکنون برای برخی از آثار منتشره در تهران یا قم جلسه معرفی و نقد و بررسی برگزار نموده و به زودی برای یک مورد جدید النشر دیگر نیز نشست علمی را اجرا خواهد کرد.

امید است روز به روز شاهد گسترش تلاشهای علمی در زمینه حقوق و آزادی های عمومی بشر از منظر های مختلف اعم از دینی، موازین بین المللی ، نظام حقوقی ایران یا بررسی های تطبیقی باشیم و حاصل پژوهشهای مختلف، به بهبود امور جامعه بشری و حل مشکلات مختلف مردم یاری رساند.

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

امورپژوهشی،آموزشی و ترویجی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران